

ČESKÝ EGYPTOLOGICKÝ ÚSTAV
Filozofická fakulta
Univerzita Karlova v Praze

Celetná 20
110 00 Praha 1
Česká republika

Tel.: 00420 224491394
Fax: 00420 224491628

c/o Embassy of the Czech Republic
4, Dokki Street
Dokki-Giza
Arab Republic of Egypt
Tel. 00202 3315257, 3315297, 3315268
Fax: 00202 3315257

Diplomová práce M. Pehala *Interpreting Ancient Egyptian Mythology. A Structural Analysis of the Tale of the Two Brothers and the Astarte Papyrus* – hodnocení vedoucího diplomové práce

Martin Pehal se ve své poměrně obsáhlé diplomové práci (127 str. textu + 17 str. obrazových příloh) věnuje složité a v rámci egyptologického bádání často kontroverzní otázce mytologie starého Egypta a jejího chápání a výkladu. Využívá přitom v hojné míře i metod a poznatků získaných studiem druhého oboru, tj. religionistiky. Za základní metodu své práce zvolil strukturalistickou analýzu, kterou aplikuje na dva významné texty pocházející z vrcholného období egyptské civilizace, tzv. Nové říše (2. pol. 2. tis. př. n. l.) – Příběh o dvou bratrech a tzv. Astartin papyrus. Oba tyto texty, které oscilují na pomezí náboženské literatury a oslavného textu, jsou předmětem zkoumání už od konce 19. století. Zejména v případě tzv. Astartina papyru je ovšem dosavadní výzkum značně ovlivněn velmi špatným stavem zachování pramenů, i když právě u tohoto textu se v nedávné době podařilo najít jeho začátek spojením dvou do té doby izolovaných papyrů.

Práce M. Pehala je rozdělena do dvou nerovnoměrně dlouhých částí, z nichž první (podstatně kratší) je věnována metodologickým otázkám, zejména kritickému zhodnocení dvou hlavních směrů bádání o egyptské mytologii, které autor označuje jako historizující (euheméristický) a v opozici k němu stojící tzv. školu mýtu a rituálu. Oba tyto způsoby autor považuje za nedostatečné a namísto nich navrhuje pro výzkum egyptské mytologie použít strukturalistickou metodu, dosud v egyptologii používanou jen výjimečně. Při této příležitosti shrnuje dosavadní pokusy o využití strukturalistické metody při zkoumání egyptské mytologie. Zvláštní pozornost je věnována hodnocení nejstaršího doloženého souboru egyptských náboženských textů, tzv. Textů pyramid ze závěru 3. tis. př. n. l., které slouží ke zdůvodnění volby příslušné metody. Přínosem je zejména diskuse o vzájemném vztahu tzv. sémantické a strukturální narativity, který podle autora umožňuje nový pohled na egyptskou mytologii a otevírá nové možnosti jejího zkoumání.

Druhá část předložené diplomové práce je věnována aplikaci zvolené metody na dva výše uvedené původní egyptské texty. V úvodu této části je shrnuto dosavadní bádání o tzv. Astartině papyru. K původnímu textu, známému pod označením Papyrus Amherst 9, se teprve v nedávné době podařilo dvěma francouzským egyptologům přiřadit začátek, doložený na papyru v pařížské Národní knihovně (pBN 202). K oběma papyrům je uvedena obsáhlá bibliografie a také anglický překlad tohoto značně útržkovitého textu – v případě začátku, uvedeného na papyru BN 202, jde o první překlad této pasáže do angličtiny. Vzhledem k neúplnosti zachování je interpretace tohoto textu značně obtížná a dosavadní výklady nejsou zcela uspokojivé. M. Pehal proto předkládá a přesvědčivě

zdůvodňuje návrh využít k rozboru tohoto textu a k jeho zařazení do širšího kontextu egyptské náboženské literatury, resp. mytologie, strukturalistickou metodu, původně určenou pro lingvistické bádání a dále rozvinutou C. Lévi-Straussem. Vzhledem k velmi neúplnému dochování tzv. Astartina papyru pak M. Pehal tuto metodu vlastním způsobem aplikuje na jiné významné dílo egyptské literatury, Příběh o dvou bratrech, který představuje variantu jednoho ze základních staroegyptských mytologických okruhů, spojených s Usirem.

Vlastnímu rozboru Příběhu o dvou bratrech předchází kritické shrnutí předností i nedostatků strukturalistické metody C. Lévi-Strausse a jejího pozdějšího vývoje a modifikací v dílech jeho následovníků. Kriticky jsou zhodnoceny i dosavadní pokusy o využití této metody v egyptologii, které se prozatím omezují víceméně jen na čtyři autory, bez velkého ohlasu v širším proudu egyptologického bádání. O to cennější je snaha M. Pehala ověřit možnosti této metody při zkoumání staroegyptské mytologie.

Vlastní detailní rozbor Příběhu o dvou bratrech, využívající strukturalistickou metodu, představuje jádro celé diplomní práce (str. 60-95). Spojitost tohoto textu s usirovským cyklem, jehož jinou variantu často srovnávanou s tímto textem je i další text, označovaný jako Spor Hora se Sutechem je známa už dlouho, ale přístup M. Pehala umožňuje vidět nové souvislosti a dospět k upřesněným závěrům. Pokus o strukturalistický rozbor tzv. Astartina papyru je komplikován neúplným zachováním tohoto textu, nicméně poskytuje dostatečný základ pro srovnání obou významných staroegyptských textů (tzv. Astartina papyru a Příběhu o dvou bratrech), které přesvědčivě ukazují možnosti využití zvolené metody pro další studium egyptské mytologie. Těmto možnostem a výhledům dalšího bádání je věnován i krátký závěrečný exkurs (str. 108-110), který předchází vlastnímu shrnutí.

M. Pehal v předložené práci přesvědčivým způsobem ukázal, že je schopen vlastním, kritickým způsobem a na základě zdůvodněné volby metody pracovat s původním staroegyptským pramenným materiálem a vhodným způsobem přitom spojovat postupy a metody dvou oborů, které vystudoval. Ocenit je nutno i to, že mj. s ohledem na budoucí publikační využití je diplomová práce předložena v anglickém jazyce. Vzhledem k tomu, že předložená práce M. Pehala více než dostatečně splňuje požadavky kladené na diplomovou práci platnými předpisy, doporučuji, aby byla přijata k obhajobě před komisí pro státní závěrečné zkoušky v oboru Egyptologie a klasifikována stupněm výborně.

Praha 8.9.2008

prof.dr. Ladislav Bareš